

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

ז פד בי הכלה

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

עצמות

יוסף

לפרט ומדעתם רבא ולא פירש מ' דאפילו כלל פ' מיירי דהא לדברי התוספות איכא למירק במאי דהקטו זל וכלל החזירו חמאי לא ינא והא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד וכו' ותירגו כתירון השכי דהא דלא מהני וכו' היינו כשגניהם סתרים וכו' דהך קושיא נמי נקטה אגן דהא בעינן תנאי קוד למעט ורבא נופיה משני התם כפרק מי שחזו דמוטעם שהמעשה קודם לתנאי אינה מגורשת: ועל כרמיך ליכא לתרוני להך קושיא אלא דרבא לא דק בלישנא כי היכי דקתני כללו מתניתא דניטין הרי זה ניטך על מנת שתתני קק וזו וכו' דלאו דק אלא דריך שהתנאי יהיה קודם המעש וכיון דמלת דרבא הם בלי דקדוק לענין תנאי ק' דם למעש כמו כן נאמר לענין תנאי כפול:

ונראה

דלענין תנאי כפול אי אפשר דאיירי רבא כהכי דרבא נקט במלתיה ואם לאו לא ינא ופשיטא שאם כפל תנאו שלא ינא אלא ע"כ חידושא אשמועון דהא רבין דכלל כפל לתנאו איירי הכא קד' דאפילו לא ה' החזירו ינא קמל' דאם לאו לא ינא והו' טעם התו' באן והוא הפך מה שכתבו בפרק מי שחזו כד' לאכפיקי וכו' וכמה שתירגו התוספות דהכא דעתי שיכרך חכירו וכו' גריך לו דהך מורא דהכא בניי איירי בדלא כפל ויח' ליה למיהכ ליה כמתנה במורה כי היכי דליקני ליה מאי דבעי למקני וכן בחטה ובכריון הכן בכלהו איכא אמרנא ולא גריך תנאי כפול: ויהי נרא' לומר דהכא איירי בדכפל התנאי אבל במלתא דרבא איירי ע"כ בדלא כפל דאם כפל כשיטא ומאי קמל' דאם לא החזירו לא ינא: והראשון עיקר:

וראיתי

בתוספי הר"ש כתב זל הילך חתרוג זה על מנת שתחזירהו לי וכו' אין התלמוד מודקק בלשון להזכיר תנאי קודם למעשה והן ק' דם ללאו ותנאי כפול לפי שלא בא להשמיענו דין תנאים אלא דין מתנה על מנת להחזיר ומיהו מיירי שהתנה ככל דין תנאים דאם לא כן היה התנאי בטל והמתנה קיימת ולא דמי לתנאי ומעשה בדבר אחר דהיינו כשגניהם סותרת ע"כ הנה הסכים למה שכתבתי בענין תנאי קודם למעשה אבל לענין תנאי כפול מהכיס לדברי התו' דפרק מי שחזו הפך מה שכתבו בזה:

אלא

אמר רב אשי בכלהו קני לבר מאשה יש לדקדק כיון דמעיקרא קס' ד' דכלהו הך שיש דהכי פריך אי קסבר וכו' אפילו בלהו נמי אלא ס' למקשה דכלהו שיש ודוחק לו דכלהו נמי דקאמר היינו לבר מאשה:

ונראה

דמעיקרא הוה פריך אפי' בלהו פשי דהיה ראוי להיות שיש ורב

אשי תירן לבר מאש' דאם לא כן מאי ק' משמע לן רבא כהך מורא דהב' דמתנ' על מנת להחזיר שמה מתנה הא כבר השמיענו רבא דין זה כהא דתתרוג אלא דהכא אשמועין דכלהו קני לבר מאשה:

ולענין

הלכה כההיא דתתרוג לא במלך הדבר ממוחלוקת ומינא כשמי' כדין דגמ' דאיכא למסקנא בהכי' ובאשה לעולם אינה מקודשת יחאם נתן לה מתנה לזמן ידוע ואין לה תבא מקודשת לי כההיא הנאה שאת בהכח באותו זמן וזן רבינו ירוחם כתב סדרות כזה והסכים לדעת האומרים מקודשת וברא דיש לחוש להחמיר ואם קבלה קידושין מאחר לה נריכה גט:

וראיתי

בהגהות מיימו' בפרק ח' מהל' סוכה ולולב זל בכ"ה כתב שגריך להוהר בד' דבר'ם וכו' ונריך שיאמר ע"מ שתחזירהו לי הרי הוא לך כמתנה ואם לאו לא ינא טלך ע"כ ולא הכינותי דאדרבא אם לא יקיים תנאי ככל אלהי' כ"ט שהמתנה טובה והתנאי בטל ואפילו לא יחזירו לו ינא ע"כ' ואדרבא דכריו לא הכינותי פכות הקט' א' לענין אם ינא או לא דכלל גוואל אפילו בכתם כ"ט דינא' אבל כונת ס' הוה לענין אם חייב להחזיר או לא והדברים פשוטים לעד ועיין דברי ס' כה' לולב תראם מפורשות בטעמם וכמו שכתבתי:

הלכה יב דף ז

תן

מנה לפ' וכו' מקודשת מדין ערב: הדינים שיש בזה אם גריך שיאמר לה שתקדשי לי וכו' פשוט בדברי הר"ן האריך בכל מה שיש בו מן הנורך:

ודע

סכדין ערב קיימ' לן דכשעת מתן מעות משתעבד אבל שלא כשעת מתן מעות אינו משתעבד אלא בקנין ובאשה לא שייך למימר הכי שלא כשעת מתן מעות שאם אמר' לה הרנח זמן לפלוני ואקדש אני לך דאי' מקודש' וכן כתב הר"ש בא' זל ולפ' לא דמי אשה לערב ככל ענייני דערב לאחר זמן שהלואה הוי ערב ובאשה אינה מקודשת יחאם נתן זמן ומנו מדמי ליה לערב דמשתעבד והויא מקודשת: וכהך דינים דלקמן אי איירי בשעשאו שליח או לא הדבר כבוד כס' הטור בא"ה ובכית יוסף אין להאריך כי אם במה שיש לי כוון החידוש לענין הדין:

הלכה יג

אמר

רבא התקדש לחני וכו' הא לא דמיא אלא דאמר רבי יוח' וכו' לבאור:

ומה שכתבו התוספות ואשכחן נמי דרשו מעיקרו וכו' חף על גב דהך לא הוי אלף חליבא דר' ש' דהולד יקרב לפסח מ' הכי קאמר התוספות דמשום דמינו בעלמא חד סברא דיש דחיו דמי בלי דחיו מעיקרו משום הכי נקט הכי נמי תלת מילי עם טכאמת השתי מהס אחת : וכפ' מי שהיה טמא דנקיט רבי אושעיא תלת הויא איירי דשאניה מעוברת הנקיבה וק"ל וכן נראה בתמורה דדוקא כמעוברת אמר רבי אלעזר ע"ס עם טכאמת יש לפרש כאוכן אחר ול' דהתם הוי חליבא דרבנן :

עור כתבו ואל' ולמה ליה לרבי יוחנן וכו' יש לדקדק תקשי להו לרבי אושעיא נמי למה ליה ליהויה ממרא דקוף מהכח כריתות גבי מטמא מקדש דש' תלת וכו' והיה דמי שהי טמא דרבי אושעיא גופיה שמע מיניה תלת : ונראה דהיה דכריתות אינטריך משום דלא נימא בכרת המקהה דהוי פריך מכריותא דר' ורבנן ודין דמתניתין דמי שהיה טמא אינו ממה שיקשה לתנא דלשת ק מדין המשנה דהמשנה הזכר לדין דוק' למי דרבי אושעיא הוה דאיכא למידק למה ליה היך מורא :

עור כתבו לפרוך מר' אלעזר וכו' היה דרבי אלעזר דקאמר דהתם כתמורה דאמי נמי שייך בעול' משום הכי יקרב ולדה דוק ותשכח :

עור כתבו ואל' היינו טעמא וכו' דע"כ לא קאמר וכו' טהרי אין קדושת דמיס חלה בעופות וכו' : ויש להקשות שהרי הך קושיא זו קיימ' בממרא ענמה דקאמר דש' תלת וחדל' היא דקדושת דמיס נדח' והא תקשי לך דהא כ' בעופות ליכא קדושת דמיס כלל ורש' זל הוקשה לן זל וא"ת הל' אין כדיון לעיב' ותידן ה' היבא דמר וכו' אבל זה לא חלה עליו קדושת מוכח לעולם :

וכיון שכן היכי כתבו התוספו' ע"כ לא קאמר רבנן וכו' דהא כמו שיתרוץ לדברי האומר קדושת דמיס נדחה כמו כן תתרוץ למאי דפריך ליה מבח ע"כ לא פליגי מטעם דאין קדושת דמיס לעיב' דהא פריך ע"כ לתקן דשיין כיה קדושת דמיס וכיון שכן מאי פריך מהך בריותא למאי דקאמר בעלי חיים נדחים :

ונראה דכח המקש' היא דכיון דאין לן קדושת דמיס כולל אלף משום דלא חלה קדושת מוכח לעולם משנה פריך ע"כ לא פליגי וכו' :

ולדברי התוספות נ"ל דמאי דתרוץ פי' אמרינן לרבנן פי' ואין מחלוק' טלהם תלוי בהך אלף כבעלי חיים אי דחיל או לא

לכאור' נראה דיש חילוק בין העניינים דהיא דר' יוח' אם הקדים חניה וכו' ולקח משתי חניה אינו מקודשת מכל באשה אם אמר לה חניך כפרוטה וכו' וכו' וכו' חניך כפרוטה הויה מקודש וכמ"ס התוספות לקמן בדר' חניך כפרוטה : ונראה דכדמיין בעלמא בקט' דודאי כיון דהיא לא גילה דעתה דלא הקדים אלף לטניה קברא הוה שאניה מקודשת :

תוספות ש"מ בעלי חיים נדחין וכו' פי' בקי"ו וכו' עד ואיכא למד' אין דיוסוי אלף בדבר שהוקדש לגיבוי ליקרב וכו' פי' כר"כ מה קדש בנוסו הע"ג דהוי דחיו מעיקרו דאי דיוק בדכ' הו' ככר נתמעה כהו' ש"מ בעלי חיים נדחו לאפיקי מהיהו סבר' וע"כ מד' אין דחיו אלא בדבר שהוקדש לגיבוי כ"ל אפי' דהוי דחיו מעיקרו וק' דכ' מה מקש' התוס' למה ל' למ' הכי תרתי ש"מ וכו' כיון דע"כ איכא דחיו מעיקרו בלי דחיות דמי' כפי אותו הדעת וכמו שכתבו התוס' זל :

ואם כונת התוס' בקושייתם היא דנהי דאשכחנא לה בדוכת' אחריתא הכל אכתי גבי הך מלתא דר' יוח' לא מהכח דחיו מעיקרו מכלי ש' היה דחיו כדמי' אכתי תקשי לך כדברי התוס' שלא תירטבוה ולא מידיו :

ונראה דודאי הכי הוא וכונת כזה הוא לומר דכיון דאשכחנא בעלמא דחיו מעיקרו מסלי' שיהיה דחיו בדמי' ודחיו בדמי' בלי שתיקה דחיו מעיקרו משו' נקט הכא הכי תלת מילי בליטנא דאית' לך בעלמא ש' ש' זה כלל זה העם שכי' האמת לא יתכן כן במוק' הוה כי הס' אחיס' ולא יתפרדו :

עור כתבו בתירוט' זל ולא' דוקא נקט התוס' והפריש קרבן תחילה וכו' יש לדק' כיון שכתלוק' הראשונה דענין משומד הוי דחיו מעיקרו וזה לא יתכן דבחלוקת היה שוטה ונשתתבה וכו' דאמאי תרוץ עיה למעכה 'צ' וכו' כפ' נגמר הדיון בל' ואי' איתמר ה' ולא היה' משומד וכו' וה' ה' היא אוגטרין אפי' דהוי דחיו מעיקרו ודהי' דחיו ואפי' לקדושת דאס' כל' כונתו היתה לכך ה' ליה לפרוסי' ואין זה מספיק דה' נקט הכי כעבור החלוקה דשוטה וכמ"ס התוס' ענמן :

ונראה דח' אכתי נדחים וכו' כמ"ס בגמ' דח' לכ תקש' לך אי כל' כונת' דח' היא זאת לא שמוענין דדחיו מעיקרו הוי דחיו הא כה' השמיענו זה ר' יוח' הכא בהך ממרא ואפי' דחיו נדמים וכו' דחיו בדבר קדושת הגוף אלא ע"כ לא אינטריך הויה ממרא דהתם אלא משום דקרא' דכיון דכידו לחזור לא הוי דחיו קא משמע לן והו' דג' קדושת ש' ש' כמ' קולא מוכרח כדפרישי' :

דמי' דחיו שמה
א דחלוקת
דמאשה :
ג לא במלש
מיבא כשמי
זשה לעולם
ן ידוע וכו'
זאת כריתות
ד והס' כוס
ס להחמיר
ה גט :
ק ח' מהל'
כ' ה כתב'
זימאר ע"ס
או לא היה
קיים תנאי
טל ואפילו
א הכי נמי
יכלל גומא
הוא לענין
טיס לעד
ת כעשום
רכ :
זימאר לה
יכלל מה
זעת מתן
לא כשעת
באשה לא
זאה אמר'
כ' מקידש'
ערב ככל'
כ ובאשה
זדמי' ליה
יך דינוס'
יכר כדור
כי אש
הא לא
וכו'

עצמות יוסף

ולכא לא עכ לא פליגי וכו' שוב ענאתי כן בדברי התוספות בתמורה דף ב' ע"ט:

בתחילת

דכריהם זל ויש לו דאשכחן דחוי מעיקרו אף על גב שקדים קדושת הגוף וכו' לשון אע"ג דהא למד דחוי דמיס הוי דחוי כ"ס בקדושת הגוף ולא שייך לשון אף על גב כוה וכל יתב:

הלכה יר

בעא רבא חניין וכו' כיון דאמר לה בחזי פרוטה פסקא וכו' או דילמא מוכה והולך וכו' את"ל מוכה וכו' יש לדרקא אמאי לא קאמ' את"ל הפך זה והוא את"ל דפסקא דילמא הא דפסקא הוא משום דח"ל חניין אבל אי אמר לאשה התקדשי לי בחזי פרוט' ובחזי פרוטה אמרינן דלא פסקא. או דילמא כיון דקאמר חזי פרוטה פסקא למלתיה:

ובתוספי

ר"ד כתוב בלשון הזה דה"פ אף על פי שאח חזי פרוטה שאינו שוה כלום כיון שאמר חניין פסק למלתיה זכיון שקדש לחנאין אינה מקודשת או דילמא כיון שלא אמר אלא בחזי פרוטה מוכה והולך הוא ע"כ ויש לדרקא אמאי הוצרך לפרש בגמרא טעמא ד דמלתא משום דאמר חניין פסקא וכו' שלא הוצרך בגמרא וכו' דה"ל דאי לא אמר חניין לא התקדשי לי בחזי פרוטה ובחזי פרוט' כיון שלא הזכיר חזי בופא כלל הויא מקודשת ודמיה להתקדשי לי כוון וכו' וכו':

ולענין

הלכה אם אמר לה התקדשי לי בחזי פרוטה ובחזי פרוטה עם שלא נתבאר בדברי הפוסקים נראה דכיון שלא הוכה בגמרא לא חנאין גופא נרא דהויא מקודשת אם יסכים א' מבעלי הוראה חניין בפרוטה וחניין בפרוטה לדעת התוספות אם אמר לה בלשון קדושת הויא מקודשת אבל אם אמר לה הרי את מאורכת או שאר מהלכות הוא דבעי אבל הרב הגדול מוהר"ק כתב בטור א' ה סימן ל"א זל ואין כן דעת הפוסקים שלא חלקו בכך. והרמב"ם ורבינו כתבו באו בלשון קדושת ולענין קושית התוספות יש לומר דכשאמר לה תחיל חניין בפרוטה ליכא נילוי דעת שהיא מתרצה בכלה וכי הדר אמר לה וחניין בפרוט' דאו גלי דעתא שהיא מתקבלת כלה מאי הוי דילמא בשעת אמירת חניין בפרוטה קמא לא נתרצית לא לחנייה והסתא הוא להררא כה ונתרצית עכ"ל:

ותמיה

לי על פירוש זל האם כן בשני חניין בפרוטה דאיכ' גילוי דעת שמתרצית בכלה אמאי לא תהיה מקודשת גמורה ולדברי התוספות יוחא דטעמא הוי משום דלא

אמר לה בלשון קדושת: ואפשר דלדידה הוה הלשון יותר גרוע כיון שמקדשה בפרוטה למה לו להזכיר הכ' חנאין וכדוחק יש עוד ליישב דבריו וק"ל:

ומכל

מקום לענין הלכה ודאי דאוליין אחר רוב הפוסקים שכתבו דהוי קדושי ספק ואפילו אמר בלשון קדושת:

וכריין

שני בכותף לפני ככי בעי בגמרא אי בתר כותף ומקבל אוליין ומדבריה התוספות נראה שאם המקבל היה שליח משתי נ פנים לא מהני אם נתן לו פרוטה וטעמא דגמ' הוי משום שהכנות הוי קטנו והאכ הוא המקב שהכסף שלו. וכו' דה"ה נערוה אבל בתוספי ר"ד כתוב זל ואי פ' בני אדם נתנו פרוטה לאכ כשתי כותתי פשיטא דלא הוי קדושת כיון דכל חד לא יסיב לא חזי פרוטה לא חשיבא ממון אבל הכא דכותף הוי חד ומוקבל חד איכא למימר דכתר כותף ומוקבל א אוליין ע"כ זכיון שכתב דכתר כותף כמו כענין עם שהוא שליח משני אנשים גם אם הנשים עשו שליח לאיש א' אפ' לפסק גס כן יהו' ג"כ הביא הלשון כפשוטו נראה מדבריו דדעת כותף ג"כ בעיני:

הלכה טו

ההוא גברא דאקדש כשיראי וכו' כוה יסג' חלוקות הזכירן בעל התלמוד הא' דאמר לה בכל דהו"כ דאמר לה חמשיין ולא שווי חמשיין ג' דאמר לה חמשיין ושווי חמשיין: ויש חלוקה ד שנתן לה סתם ויש לענין כוחות החלוק מה יהיה דינא אי צ"ע לא פליגי דלא זריכי שווי לשמעון רכותא כע"ג ואמאי קאמר דככל דהו כולי עלמא לא פליגי ואי צ"ע אינה מקודשת כשדה ליה לתלמודא לאומרה: והוא פליגי כהכי הוה ליה לתלמודא למימר הכי דהוא חדוש טפי דאף על גב דלא הזכיר פסום אפילו הכי מקודשת: ונראה דבפסום נמי פליגי ונקט חמשיין ושווי חמשיין להודיעך כמו דרב יוסף דאפי' בחמשיין ושווי חמשיין צריך שומא סף ולרכי וסוף דאמ' צריך שומא יש לדרקא דמתניתין דהאיש מקדש גבי התקדשה לי בתמורה זו כוון וכו' אם יש בכלן ש"פ מקודשת ומשמע אחר קדושתא מאי לא צריכי שומא וכו' דה"ק אם יש וכו'. והוא ששמו מעיקרא ומן הראוי היה שהתוספות יקשו מהך מתניתין ונראה דהקירון פשוט אנלס במשנה אבל בדרייתא משמע לפי דלשון שמיין משמע אחר הקדושת ק"ל:

הלכה יו דף ח

אמר רב יוסף וכו' הן סייעתא דמייתי רב יוסף לדבריו לא יתכן אלישנא